

מעשה מהתנא ר' אליעזר בן שמוע.

מעשה מהתנא ר' אליעזר בן שמוע.

ר' אליעזר בן שמוע היה מטייל על חוף הים הגדול. ראה ספינה שנטרפת בים ובהרף עין נטבעה ונטבע כל מה שהי בתוכה. וראה איש אחד שישב על קרש אחד מן הספינה ומגל לגל היי עולה ליבשה כשהי ערום בלא בגדים, והטמין אח עצמו בחוף הים. נזדמן השעה כשישראל היי עולים לרגל לירושלים, ואמר להם אותו איש: "אני מבני עשו אחיכם. תנו לי מעט כסות שאכסה אותי בו מצד מטה שערער אותי הים ולא נשאר לי מאומה." אמרו לו: "כמו כן יהי מעורעין כל בני עמיק!" הגביה אח עיניו וראה שר' אליעזר מטייל בתוך בני ישראל. אמר לו: "רואה אני שאתה הזקן ומכובד מהם ואתה מכיר בכבודו [צ"ל בכבודן] של הבריות, לכן אבקשך שתתן לי איזה מלבוש לכסות בו את תחתותי, שהים לקח וערער ממני את כל, ולא נשאר לי כלום." היי על ר' אליעזר בן שמוע שבעה מלבושי כבוד ופשוט אחד ונתן לו, ולקחו לביתו והאכילו והשקוהו ונתן לו מאתים דינרים והרכיבו ארבעה עשר פרסאות ועשה לו כבוד גדול עד שהכניסו לביתו. לאחר זמן מת קיסר הרשע אשר היי מקודם והיי ממנין לזה האיש הנ"ל שהוא יהי קיסר תחתיו. גזר על המדינה שכל האנשים

ר' אליעזר בן שמוע היי מטייל על חוף הים הגדול ראה ספינה שנטרפת בים ובהרף עין נטבעה ונטבע כל מה שהי בתוכה. וראה איש אחד שישב על קרש אחד מן הספינה ומגל לגל היי עולה ליבשה כשהי ערום בלא בגדים וכתמין אח עצמו בחוף הים. נזדמן השעה כשישראל היי עולים לרגל לירושלים, ואמר להם אותו איש: "אני מבני עשו אחיכם. תנו לי מעט כסות שאכסה אותי בו מצד מטה שערער אותי הים ולא נשאר לי מאומה." אמרו לו: "כמו כן יהי מעורעין כל בני עמיק" הגביה אח עיניו וראה שר' אליעזר מטייל בתוך בני ישראל. אמר לו: "רואה אני שאתה הזקן ומכובד מהם ואתה מכיר בכבודו של הבריות לכן אבקשך שתתן לי איזה מלבוש לכסות בו את תחתותי שהים לקח וערער ממני את כל ולא נשאר לי כלום." היי על ר' אליעזר בן שמוע שבעה מלבושי כבוד ופשוט אחד ונתן לו, ולקחו לביתו והאכילו והשקוהו ונתן לו מאתים דינרים והרכיבו ארבעה עשר פרסאות ועשה לו כבוד גדול עד שהכניסו לביתו. לאחר זמן מת קיסר הרשע אשר היי מקודם והיי ממנין לזה האיש הנ"ל שהוא יהי קיסר תחתיו. גזר על המדינה שכל האנשים

מכיר בכבודו [צ"ל בכבודן] של הבריות, לכן אבקשך שתתן לי איזה מלבוש לכסות בו את תחתותי, שהים לקח וערער ממני את כל, ולא נשאר לי כלום." היי על ר' אליעזר בן שמוע שבעה מלבושי כבוד ופשוט אחד ונתן לו, ולקחו לביתו והאכילו והשקוהו ונתן לו מאתים דינרים והרכיבו ארבעה עשר פרסאות ועשה לו כבוד גדול עד שהכניסו לביתו. לאחר זמן מת קיסר הרשע אשר היי מקודם והיי ממנין לזה האיש הנ"ל שהוא יהי קיסר תחתיו. גזר על המדינה שכל האנשים

הנמצאים יהי' להריגה וכל הנשים יהי' לבוז. וזה הי' על שאמר לו: "כמו כן יהי' כל עמיד מערערין!" אמרו לר"א [לרבי אליעזר] בן שמוע: "לך ותפייס עלינו אצל המלך." אמר להם: "אחם יודעים שזה המלכות אין עושין כלום בחנם." אמרו לו: "יש בכאן ארבעה אלפים דינרין. קח אותם ולך ותפייס עלינו." לקח אותם והלך ועמד על שער המלך. אמר לעבדיו העומדים שם: "לכו ותאמרו למלך שאיש זקן של היהודים עומד על שער המלך ורוצה לשאול בשלום המלך." אמר להם המלך: "יכנסו אלי." וכשבא אליו ראה אותו המלך, הפיל את עצמו מכסאו ונפל על פניו. אמר לו המלך: "איזה עסק ודבר יש לך שבאת לכאן ותצטער כ"כ [כל כך]?" א"ל [אמר לו]: באתי אליך שתרחה על המדינה הזאת ותבטל את הגזירה." אמר לו: "וכי בתורה שלכם כתיב שקר? בודאי הכל אמת כתוב בו." אמר לו: כן הוא שכולה אמת. א"ל [אמר לו]: "לא כן כתיב בתורתכם:

כנמצאים יהי' להריגה וכל הנשים יהי' לבוז. וזה הי' על שאמר לו כמו כן יהי' כל עמיד מערערין אמרו לר"א בן שמוע לך ותפייס עלינו כלום בחנם אמרו לו יש בכאן ארבעה אלפים דינרין קח אותם ולך ותפייס עלינו לקח אותם והלך ועמד על שער המלך אמר לעבדיו העומדים שם לכו ותאמרו למלך שאיש זקן של יהודים עומד על שער המלך ורוצה לשאול בשלום המלך. אמר להם המלך יכנסו אלי וכשבא אליו ראה אותו המלך הפיל את עצמו מכסאו ונפל על פניו אמר לו המלך איזה עסק ודבר יש לך שבאת לכאן ותצטער כ"כ. א"ל באתי אליך שתרחה על המדינה הזאת ותבטל את הגזירה אמר לו כן הוא שכולה אמת. א"ל לא כן כתיב בתורה שלכם כתיב שקר? בודאי הכל אמת כתוב בו. אמר לו: כן הוא שכולה אמת. א"ל [אמר לו]: "לא כן כתיב בתורתכם:

לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'. ולמה? על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים. וכתוב: לא תתעב אדומי כי אחיך הוא. ואני לא בן עשו אחיכם בתמי' [בתמימות] ולמה לא עשו וגמלו עמי חסד? ומי שעובר על התורה חייב מיתה." אמר לו ר' אליעזר בן שמוע אעפ"י [אף על פי] שהם חייבים לך שלא גמלו עמך חסד, בקשתי מאתך שתניח ותרחה עליהם. א"ל [אמר לו]: "ואתה יודע שזאת המלכות אין עושה שום דבר בחנם." א"ל: "יש עמי ארבעה אלפים דינרים. קח לך ותרחה עליהם." א"ל [אמר לו זה המלך: "אלו ארבעה אלפים דינרים יהי' לך נתונים תחת שני מאות שנת לי, והמדינה כולה יהי' ניצולים עבורך עבור אשר נתח לי מאכל ומשתה. ולך אל בתי האוצרות שלי וקח לך שבעה מלבושים תחת הבגד שנת לי ולך בשלום אל אומותיך, ואניח להם בשבילך." וקראו עליו: "שלח לחמך על פני המים." זי"ע [זכותו יגן עלינו] ועל כל ישראל אמן מ"ק [מאמר קדישין]: [1]

[1] ראו מדרש קהלת רבא יא: רבי אֶלְעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ הָהוּה מְטַיִל עַל כִּיף נִמָּא רַבָּה, חָמָא אֵילָפָא דְּמִיטְרָפָא בְּנִמָּא, כְּהִרִיפֵת עֵין טְבַעַת וְטַבַּע כָּל מַה דְּהָוָה בָּהּ, חָמָא חַד גְּבֵר דִּיתִיב עַל קוֹרְשָׁא דְּסַפִּינְתָא, מַגְלָא לְגֵלָא סְלִיק לְבִשְׁתָּא כַּד הוּא הָוָה עֲרִטִילָא, וְהָוָה מִיטְמֵר בְּכִיף נִמָּא. אַרְעֵת עֲנֵתָה דְּיִשְׂרָאֵל סְלָקִין לְרִיגְלָא בִּירוּשָׁלַם, אָמַר לָהוּן מִן בְּנֵי עֲשׂוֹ אַחוּכוֹן אָנָּא, הָבוּ לִי זַעִיר כְּסוּת וְאַיְכָסִי בָּהּ תִּתָּאִי, דְּעָרְעֵנִי נִמָּא וְלֹא אִישְׁתַּב גְּבָאִי מִיָּדִי. אָמְרִין לִיהּ כֹּן יִתְעַרְעֵרוּ כָּל אוֹמֵתָד. תִּלָּה עֵינִיָּה וְחָמָא יֵת רַבִּי אֶלְעָזָר דְּהָוָה מְטַיִל בִּינִיָּהוּ, אָמַר מְסִתְפַּל אָנָּא דְּאֵת גְּבֵר סַב וְנִקִּיר מְאוּמָתָד, וְאֵת חִכִּים בִּיקְרִי דְּבִרְיָתָא, אָלָא זְכִי בִי וְהָב לִי תִכְסִית דְּאֵכָסִי בָּהּ תִּתָּאִי דְּעָרְעֵרוּ נִמָּא. הָוָה עַל רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ שָׂבַע אֵינְטֵלֶנוּן, שְׁלַח חַד וְהִבְיָה לִיהּ, אוֹבְלִיָּה לְבִיתִיָּה וְאוֹבְלִיָּה וְאַשְׁקִיָּה וְיִהֵב לִיהּ תִּרְוִין מְאוּנוֹ דִּינְרִין, וְאַרְבַּעַה עֶשֶׂר פְּרָסִין, וְעַבְדָּ לִיהּ יִקְרָא סָגִי עַד דְּאֶעְלִיָּה לְבִיתִיָּה. לְבַתֵּר יוֹמִין מֵת קִיסָר הֶרְשֵׁעַ וְאַיְמֵנוּ לִיהּ מְלָכָא תַּחוּתִיָּה, גִּזֵּר

על מדינתא ההיא כל גוברין לקטלא וכל נשיא לביזה. אמרו לרבי אלעזר בן שמוע זיל ופייס עלינו, אמר לון אתון ידעיתון הך מלכותא עבדא מידי על מגן, אמרו ליה אית הך ארבעה אלפין דינרין סב יתהון ואזיל ופייס עלינו. נסב יתהון וסלק, וקם על תרע מלכותא, אמר לון איזלון אימרון למלכא חד גבר יהודאי קאים על תרעא בעי מישאל שלמא דמלכא, אמר אעלוגיה, כד חמיניה מלכא שדא מעל פורסייה ונפל על אנפיה, אמר ליה מאי עיסקיה דמרי הך, ולמה איצטער מרי להך, אמר בגין דתתרחם על הך מדינתא ותתבטל הך גזרתא. אמר ליה אורייתא כלום כתיב בה שיקרא, אמר ליה לא. אמר ליה לא כתיב בתורתכם: "לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'." (דברים כג, ד) למה? על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים (דברים כג, ה), וכתיב: "לא תתעב אדמי כי אחיך הוא" (דברים כג, ח). ואנא לא בר עשו אחיכון אנא, ולא גמלון לי חסד, ומאן דעבר אדאורייתא חייב לקטלא. אמר ליה רבי אלעזר בן שמוע אף על פי דהינון חייבין לך תישבוק ותרחם עליהון. אמר ליה ואף ידע הך מלכותא עבדא מידי על מגן, אמר ליה אית עמי ארבעת אלפין דינרין, סב יתהון ואיתרחם עליהון. אמר ליה ארבעה אלפין הללו יהון לך יחיבין חלף תרין מאנון דיתהבת לי, ומדינתא כולה תהא משתזבא בגינד, חלף מיכלא ומישתנא דאוכלת ואשקת יתי. ועול לבי געא וגנזי דידי וסב לך שבועין איצטלוון דלבושו, חלף איצטלא דיתהבת לי, וזיל בשלם על אומתך ואשביקין בגינד, וקרוין עלוי: "שלח לחמד על פני המים".